

Nr 87.

Av herr **Johansson, Johan Peter, m. fl.**, om *höjning av anslaget till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränssorter.*

Under åttonde huvudtiteln (sid. 513—518 i bilagan) i årets statsverksproposition föreslår Kungl. Maj:t, att anslaget till inackordering av vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränssorter, måtte i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföras med oförändrat belopp 315,000 kronor.

För den, som tar del av överstyrelsens framställning i ämnet, bör det stå klart, att här föreligger ett ytterligt starkt behov av ökning av det nuvarande anslaget.

Med utgångspunkt från förhållandena såsom de framgått av de ansökningar, som legat till grund för fördelningen av motsvarande anslag för budgetåret 1929/1930, samt under särskilt betonande av att överstyrelsen vid beräkningen av maximitalet inackorderingsdagar i fråga om enskilda hem sänkt detsamma med 10 dagar för heltids- och 5 dagar för halvtidsläsande skolor, har sammanlagda antalet inackorderingsdagar för läsåret 1929/1930 beräknats till 727,485. Härav avse 662,625 dagar inackordering i enskilda hem och återstoden barn i 7 skolhem. För budgetåret 1930/1931 har överstyrelsen utgått ifrån, att ytterligare 3 skolhem, till vilkas uppförande statsbidrag beviljats, skulle komma i gång med höstterminen 1930. Den avlastning, som härigenom skulle kunna förväntas i fråga om antalet barn, hänvisade till enskilda hem, har ansetts komma att uppvägas av den ökning, som för budgetåret 1930/1931 liksom för föregående år kunde förväntas i antalet inackorderingsdagar på grund av förändring av skolor från halvtids- till heltidsläsande. I enlighet härmed har överstyrelsen för nästkommande budgetår ansett sig kunna utgå ifrån samma antal inackorderingsdagar i enskilda hem som för budgetåret 1929/1930 eller, såsom ovan nämnts, 662,625 dagar. Kungl. Maj:t har föreslagit ett anslag av 315,000 kronor. Av detta anslag anses ett belopp av 80,400 kronor behövt till bidrag för inackordering av 402 barn i 10 skolhem, varjämte för Västerbottens läns arbetsstugor beräknats oförändrat understöd med 15,000 kronor. På grund härav skulle till bidrag för inackorderingen i enskilda hem, vilken verksamhet enligt vad nyss nämnts beräknats till 662,625 inackorderingsdagar, återstå ett belopp av 219,600 kronor. Detta innebär, att statens bidrag i me-

deltal för inackorderingsdag, vilket för budgetåret 1929/1930 allenast blivit 37 öre, skulle sjunka än ytterligare eller till 33 öre.

Att statens bidrag till ifrågavarande inackorderingsverksamhet icke ens tillnärmelsevis kunnat utgå med den andel av verkliga kostnaderna, som ställts i utsikt i Kungl. Maj:ts framställning till 1919 års riksdag om statshjälp för förbättring av skolväsendet i vissa delar av Norrland, eller med 75 öre för inackorderingsdag, har haft till följd, att de skoldistrikt, som på grund av ekonomisk oförmåga ej sett sig i stånd att fullfölja de härutinnan uppgjorda programmen, blivit tvungna att dels inskränka sin inackorderingsverksamhet till förfång för barnens skolutbildning, dels frångå planer på indragning av skolor med litet barnantal eller rent av att återinrätta sådana skolor. I sistnämnda två fall har staten med säkerhet ofta tillskyndats större utgifter, än om man kunnat inackordera barnen med hjälp av tillräckliga bidrag av staten.

Beträffande frågan om statens kostnader vid å ena sidan upprätthållandet av skolor med litet barnantal och å andra sidan dessa barns inackordering synes förtjäna beaktas, att förhållandena under vårterminen 1928 enligt statistisk bearbetning givit vid handen, att statsbidraget till avlönande av en småskollärarinna — dyrtidstillägg inberäknat — i medeltal uppgått till 1,882 kronor. Lägges härtill den för innevarande budgetår bestämda provisoriska löneförbättringen av 120 kronor, blir sammanlagda kostnaden för varje småskollärare i medeltal 2,002 kronor eller i jämnt tal 2,000 kronor. Vid inackordering åter skulle, om man utgår från det utav skolöverstyrelsen föreslagna medelbidraget av 70 öre för inackorderingsdag och ett inackorderingsbehov av i medeltal 220 dagar vid heltidsläsande skolor, statens kostnad i genomsnitt bliva 154 kronor för varje barn, som inackorderas i enskilt hem. Härav synes sålunda framgå, att det för staten måste ställa sig fördelaktigare att lämna bidrag för inackordering av samtliga barn i skolor med litet barnantal än till avlöning av en lärarkraft. Vad som sålunda vid höjning av förevarande anslag kommer inackorderingsverksamheten och därigenom skolundervisningen till godo, skulle därför i avsevärd utsträckning innebära en minskning av anslaget till läraravlönningar och i många fall en långt större sådan minskning än de bidrag, som behöva ifrågakomma ur inackorderingsanslaget.

Men utöver en i siffror uppmätbar fördel för staten, om den i högre grad än hittills ginge in för att ge skoldistriktet möjlighet att koncentrera sitt skolväsen till färre men bättre skolor, finns emellertid en annan, icke på samma sätt uppmätbar men dock lika påtaglig. Vi syfta på den nytta, som staten otvivelaktigt måste få därav, att ungdomen i de ödemarksbygder, det här i huvudsak är fråga om, får en skolundervisning, som i högre grad, än vad nu är fallet, skulle sätta den i stånd att en gång kunna på ett kraftigare och mera målmedvetet sätt arbeta för dessa bygders utveckling.

Behovet av en större ökning av förevarande anslag än den, som ägde rum genom 1929 års riksdags beslut, har framhållits av alla, som satt sig in i saken, och även vitsordats av statsutskottet vid samma riksdag. Med hänsyn till vad

av skolöverstyrelsen anförts i ämnet, synes det oss också riktigast, att riksdagen nu tar steget fullt ut genom att bevilja det belopp, som av överstyrelsen ansetts nödvändigt för en något så när tillfredsställande lösning av frågan. Ett dylikt beslut skulle enligt vår mening innebära en på samma gång lämplig och rättvis utjämning av skattebördan för de i sådant avseende hårt tyngda kommuner, som skulle komma i åtnjutande av bidrag.

På grund av vad ovan anförts, få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte för budgetåret 1930/1931 höja ordinarie anslaget: inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, nu 315,000 kronor, med 200,000 kronor till 515,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1930.

J. P. Johansson.

H. Andersson.

N. Gabrielsson.

C. I. Asplund.